

Sygn. akt III AUa 596/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Mazur
Sędziowie:	SSA Aleksandra Urban (spr.) SSA Maciej Piankowski
Protokolant:	stażysta Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 23 września 2015 r. w Gdańsku

sprawy T. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji T. G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 grudnia 2014 r., sygn. akt VII U 1145/14

uchyla zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję i sprawę przekazuje bezpośrednio Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt III AUa 596/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 maja 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił T. G. prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Odwołanie od powyżej decyzji wywiódł ubezpieczony domagając się jej zmiany poprzez przyznanie mu prawa do żądanego świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w punkcie 1 odrzucił odwołanie ubezpieczonego w zakresie ogólnego stażu ubezpieczeniowego na dzień 1 stycznia 1999 r. rozstrzygniętego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku w sprawie VII U 2233/13, zaś w punkcie

2 oddalił odwołanie w pozostałym zakresie. Uzasadniając swoje stanowisko, Sąd wskazał, że T. G., urodzony (...) r., z zawodu rybak zwrócił się w dniu 23 sierpnia 2013 r. do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie mu prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Decyzją z dnia 11 września 2013 r. organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach z uwagi na fakt, że wnioskodawca nie udowodnił na dzień 1 września 1999 r. 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy uznał za udowodniony łączny okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 24 lat, 4 miesięcy i 23 dni. Prawomocnym wyrokiem z dnia 4 lutego 2014 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie o sygn. akt VII U 2233/13, oddalił odwołanie wnioskodawcy od powyższej decyzji wskazując, iż wyniki przeprowadzonego postępowania dowodowego, w tym zeznania świadków J. L. i J. W. (1) wykazały, że wnioskodawca nie legitymuje się 25 – letnim okresem składkowym i nieskładkowym, co sprawiło że stanowisko organu rentowego było trafne.

Dokonując oceny roszczenia ubezpieczonego, w tym okresu jego zatrudnienia od 1 kwietnia 1987 r. do 31 grudnia 1991 r. w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w D., Sąd zważył, iż ubezpieczony nie wykazał ilości przepracowanych dniówek obrachunkowych, a tym samym nie udowodnił wymaganego do przyznania świadczenia 25 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego. W związku z powyższym w ocenie Sądu zbędnym było prowadzenie postępowania na okoliczność wykonywania przez ubezpieczonego pracy w warunkach szczególnych.

W dniu 9 kwietnia 2014 r. ubezpieczony ponownie złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, który zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją został załatwiony odmownie z uwagi na fakt, że skarżący nie wykazał, iż legitymuje się wymaganym na dzień 1 stycznia 1999 r. 25 – letnim okresem składkowym i nieskładkowym oraz wobec nieudowodnienia 15 lat pracy w warunkach szczególnych, a jedynie 5 lat, 9 miesięcy i 24 dni.

Analizując trafność decyzji pozwanego, Sąd w pierwszej kolejności zważył, że kluczowym w niniejszej sprawie był fakt, iż prawomocnym wyrokiem z dnia 4 lutego 2014 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie o sygn. akt VII U 2233/13 odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury z uwagi na niespełnienie jednej z wymaganych przesłanek do jej nabycia, tj. nie udowodnienia 25 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego. Na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego, w tym zeznań przesłuchanych w sprawie świadków Sąd ten nie uwzględnił do ogólnego stażu ubezpieczeniowego okresu pracy od 1 kwietnia 1987 r. do 31 grudnia 1991 r. w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w D.. Tym samym Sąd Okręgowy przesądził, iż ubezpieczony nie ma prawa do emerytury w tak ustalonym stanie faktycznym sprawy.

W kolejno zainicjowanym postępowaniu – tak przed organem rentowym, jaki i przed Sądem Okręgowym – ubezpieczony również nie wykazał, aby wobec prawomocnego oddalenia jego odwołania od decyzji pozwanego z dnia 11 września 2013 r., w sprawie wystąpiły nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do wnioskowanego świadczenia, a które by uzasadniały wznowienie postępowania w sprawie i z takim wnioskiem (skarga o wznowienie postępowania) nie wystąpił do tutejszego Sądu, uprzednio orzekającego w przedmiocie prawa do emerytury w oparciu o te same wnioskowane okresy zatrudnienia. To zaś prowadzi do wniosku, że Sąd w niniejszym postępowaniu jest związany ustaleniami poczynionymi w sprawie o sygn. akt VII U 2233/13, co do tego samego okresu zatrudnienia ubezpieczonego. Wobec powyższego Sąd na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. odrzucił odwołanie wnioskodawcy w części dotyczącej oceny wymiaru jego stażu ubezpieczeniowego na dzień 1 stycznia 1999 r., co do okresu zatrudnienia od 1 kwietnia 1987 r. do 31 grudnia 1991 r. w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w D..

Powyższe zaś przesądza o fakcie, iż ubezpieczony, który poza wnioskowanym wyżej okresem nie wskazał żadnych dodatkowych okoliczności, co do wymiaru stażu na dzień 1 stycznia 1999 r. nadal nie spełnia wymogu legitymowania się 25 -letnim okresem składkowym i nieskładkowym, co w świetle art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748) - nawet bez oceny okresów pracy w warunkach szczególnych - sprawia, iż decyzja organu rentowego jest prawidłowa.

Dodatkowo Sąd zaznaczył, że analiza prawomocnie rozstrzygniętej sprawy VII U 2233/12 wskazuje, iż w okolicznościach tamtej sprawy Sąd Okręgowy także, mając na uwadze fakt, iż ubezpieczony nie udowodnił według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r. wymaganego stażu ubezpieczeniowego w wymiarze 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, uznał że prowadzenie postępowania dowodowego na okoliczności, czy okresy zatrudnienia ubezpieczonego na stanowisku rybaka w czasie od 2 maja 1977 r. do 31 maja 1981 r., od 1 kwietnia 1987 r. do 30 grudnia 1991 r., od 1 stycznia 1992 r. do 31 października 1996 r. oraz od 15 kwietnia 1997 r. do 30 listopada 1998 r. podlegają zaliczeniu do pracy w warunkach szczególnych, było zbędne. Zważyć bowiem należy, iż nawet pozytywne ustalenia w tym zakresie, nie mogłyby doprowadzić do zmiany zaskarżonej decyzji i przyznania skarżącemu prawa do wnioskowanego świadczenia, albowiem tylko spełnienie łącznie wszystkich przesłanek wynikających z dyspozycji art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS umożliwi przyznanie prawa do emerytury. Zatem odrzucenie odwołania ubezpieczonego od decyzji pozwanego, o czym orzeczono w pkt 1 wyroku, przesądziło o oddaleniu tegoż odwołania w pozostałym zakresie, o czym orzeczono na mocy art. 477¹⁴ §1 k.p.c. w pkt 2 wyroku.

Apelację od wyroku wywiódł wnioskodawca zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art.184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i art.4 dekretu z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych, spółdzielniach kółek rolniczych i ich rodzin przez nieuwzględnienie do stażu pracy skarżącego okresu wykonywania zatrudnienia w (...) w D. od 1 kwietnia 1987 r. do 31 grudnia 1991 r., co z kolei skutkowało niespełnieniem przesłanki w postaci 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego.

Jednocześnie ubezpieczony wniósł o uzupełnienie postępowania dowodowego o przesłuchania w charakterze świadków Z. R. - na okoliczność charakteru pracy, zakresu obowiązków, a także wymiaru czasu pracy ubezpieczonego w okresie wykonywania przez niego pracy od 1 kwietnia 1987 r. do 31 grudnia 1991 r. w (...) w D.; J. W. (2) - na okoliczność charakteru pracy, zakresu obowiązków wnioskodawcy w okresie wykonywania przez niego pracy od 2 maja 1977 r. do 31 maja 1981 r., od 1 stycznia 1993 r. do 31 października 1996 r. oraz od 15 kwietnia 1997 r. do 30 listopada 1998 r. w Spółdzielni (...) w T.,

Mając na uwadze powyższe ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania, względni o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania za obie instancje.

Swoje stanowisko ubezpieczony szczegółowo i wyczerpująco uzasadnił.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy zasługiwała na uwzględnienie w sposób skutkujący uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych.

Zgodnie z art. 477^{14a} k.p.c. sąd drugiej instancji uchylając zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego może przekazać sprawę do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu. Powyższy przepis ma zasadniczo zastosowanie w sytuacji, gdy istnieją nieprawidłowości lub luki w postępowaniu, w materiale dowodowym, które można uzupełnić w postępowaniu prowadzonym bezpośrednio przed organem rentowym. W sytuacji, w której decyzja wydana w konkretnej sprawie nie jest poprzedzona stosownym postępowaniem wyjaśniającym, opartym na konkretnych ustaleniach i dowodach, i zawiera nadto sprzeczne bądź zbyt mało skonkretyzowane stwierdzenia w danej kwestii, uniemożliwiające ocenę prawidłowości tej decyzji, celowym jest zwrócenie akt organowi rentowemu, na podstawie przepisów art. 467 § 4 k.p.c., a jeżeli zaś sprawa została przekazana sądowi II instancji zasadnym jest nie tylko uchylenie wyroku sądu I instancji, ale i poprzedzającej go decyzji organu rentowego, od której wniesiono odwołanie i przekazanie sprawy bezpośrednio organowi rentowemu do rozpoznania.

Mając na względzie powyższe uwagi przypomnieć należy, że decyzją z dnia 11 września 2013 r., wydaną na skutek wniosku T. G. z dnia 23 sierpnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu

prawa do emerytury w wieku obniżonym z tytułu zatrudnienia w warunkach szczególnych wskazując, że nie wykazał on, iż legitymuje się stażem ubezpieczeniowym w wymiarze co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, który to warunek jest niezbędny do przyznania mu prawa do żadanego świadczenia. Odwołanie od powyższej decyzji zostało rozpoznane przez Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, który prawomocnym wyrokiem z dnia 4 lutego 2014 r. je oddalił.

W dniu 8 kwietnia 2014 r. ubezpieczony złożył w ZUS kolejny wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury w wieku obniżonym wskazując, iż dysponuje nowymi dowodami w postaci zeznań świadka Z. R., na okoliczność okresu jego zatrudnienia w (...) w D. w okresie od 1 kwietnia 1987 r. do 31 grudnia 1991 r.

Wobec powyższego pozwany wezwał T. G. do złożenia wniosku o emeryturę na odpowiednim formularzu, „aby ponownie zbadać uprawnienia do emerytury, na skutek pojawienia się nowych okoliczności w sprawie, które wymienia w piśmie”.

Wykonując zobowiązanie organu rentowego, ubezpieczony w dniu 30 kwietnia 2014 r. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do świadczenia emerytalnego na odpowiednim formularzu, który decyzją z dnia 13 maja 2014 r. został załatwiony odmownie ze wskazaniem, że ubezpieczony nie wykazał zarówno 15 lat stażu tzw. „szczególnego”, jak i stażu ubezpieczeniowego w wymiarze co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Pozwany zaznaczył, że nie zaliczył wnioskodawcy do stażu ubezpieczeniowego okresu jego zatrudnienia w (...) w D. od 1 kwietnia 1987 r. do 14 listopada 1991 r., albowiem pomimo wskazania, że okoliczność tę mogą potwierdzić zeznania świadka Z. R. – zeznań tych ubezpieczony nie przedłożył.

W tym miejscu wskazać trzeba, że ustawodawca w art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748) upoważnił organ rentowy do ponownego ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawnione okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość. Powołany przepis stanowi więc podstawę pozwalającą na zmianę prawomocnej decyzji w sytuacji, gdy ujawnią się nowe dowody uzyskane już po wydaniu takiej decyzji (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 17 czerwca 2015 r., III AUa 99/15, LEX nr 1764095; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 21 kwietnia 2015 r., III AUa 955/14, LEX nr 1711491).

Zatem skutkiem prawomocności decyzji organu rentowego jest niedopuszczalność ponownego ustalania przez ZUS prawa do świadczenia i jego wysokości - z urzędu lub na wniosek strony - chyba, że stosownie do przepisu art. 114 ust. 1 ustawy emerytalno-rentowej zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do tego świadczenia lub jego wysokość (por. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 18 stycznia 2013 r., III AUa 1213/12, LEX nr 1286485). Nieprzedstawienie nowych dowodów lub nieujawnienie okoliczności, z których wynika, że wysokość świadczenia została zawyżona nie daje podstaw do „wznowienia postępowania” w trybie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 16 października 2013 r., III AUa 214/13, LEX nr 1403671).

W świetle powyższych rozważań wskazać trzeba, że analiza przedmiotowej sprawy prowadzi do wniosku, iż organ rentowy błędnie uznał pismo ubezpieczonego z dnia 8 kwietnia 2014 r. za nowy wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury, podczas gdy de facto stanowił on wniosek o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 4 lutego 2014 r. wydanym w sprawie VIIU 2233/13 na skutek odwołania T. G. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 11 września 2013 r. A skoro tak, to pozwany winien rozpoznać ten wniosek z uwzględnieniem nowych dowodów zaferowanych przez ubezpieczonego, celem ustalenia, czy stanowią one podstawę do wznowienia postępowania zakończonego prawomocną decyzją ZUS z dnia 11 września 2013 r. Organ rentowy ponownie rozpoznając sprawę powinien zatem przede wszystkim przesłuchać wskazanego przez wnioskodawcę świadka Z. R., na okoliczność zatrudnienia ubezpieczonego w (...) w okresie od 1 kwietnia 1987 r. do 31 grudnia 1991 r., jak również dokonać - w kontekście powyższego - oceny nadesłanego już przez Sąd do organu rentowego zeznania jego oraz świadka J. W. (3) z dnia 20 maja 2014 r. Podkreślić należy,

że na pozwanym ciąży obowiązek przeprowadzenia szczegółowego postępowania dowodowego, mającego na celu zweryfikowanie żądania wnioskodawcy, zaś narzędzia do poczynienia ustaleń w zakresie zasadności wyprowadzonego przez ubezpieczonego wniosku bezsprzecznie daje mu § 29 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. (Dz. U. z 2011 r., nr 237, poz. 1412) w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe, z którego treści wynika, że w „postępowaniu przed organem rentowym mogą być również dopuszczone dodatkowe dowody, jeżeli są one niezbędne do załatwienia sprawy. W tym przypadku organ rentowy wzywa zainteresowanego lub inny podmiot do przedłożenia tych dodatkowych dowodów, wyznaczając termin nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 60 dni, licząc od dnia doręczenia wezwania. Jeżeli wezwanie do przedłożenia dodatkowych dowodów jest kierowane do innego podmiotu niż zainteresowany, organ rentowy każdorazowo informuje o tym zainteresowanego”. Mając na uwadze powyższe pozwany winien również zwrócić się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych właściwego dla miejsca zamieszkania Z. R. oraz J. W. (3), którzy w spornym okresie byli zatrudnieni razem z wnioskodawcą w (...), o nadesłanie akt emerytalnych wskazanych świadków, albowiem aktualnie każdy z nich przebywa na emeryturze, co czyni uprawnionym wniosek, że okres ich zatrudnienia w (...) został im zaliczony do ogólnego stażu ubezpieczeniowego – to zaś nie pozostaje bez wpływu na ocenę zasadności roszczenia T. G.. Dodatkowo ZUS winien wezwać ubezpieczonego do przedłożenia nowych dowodów, które istniały przed wydaniem spornej decyzji i które w jego ocenie mogą mieć wpływ na treść orzeczenia pozwanego i dopiero dysponując tak zgromadzonym materiałem dowodowym dokonać oceny wniosku ubezpieczonego przez pryzmat art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748).

Z uwagi na treść wyroku Sąd Odwoławczy nie odnosi się do kwestii merytorycznych przedstawionych w apelacji, gdyż byłoby to przedwczesne.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na mocy art. 477^{14a} k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.